

Határozatok Tára

C-14/19. P. sz. ügy

**Az Európai Unió Műholdközpontja (Satcen)
kontra
KF**

A Bíróság ítélete (második tanács), 2020. június 25.

„Fellebbezés – Az Európai Unió Műholdközpontjának (Satcen) személyi állománya – A Satcen szerződéses alkalmazottja – Lelki zaklatás miatti panaszok – Igazgatási vizsgálat – Segítségnyújtás iránti kérelem – Az alkalmazott felfüggesztése – Fegyelmi eljárás – Az alkalmazott hivatalvesztése – A Satcen fellebbezési tanácsa – A Satcen személyi állományával kapcsolatos jogviták elbírálására vonatkozó kizárólagos hatáskörrel való felruházás – Megsemmisítés iránti kereset – Az EUMSZ 263. cikk első és ötödik bekezdése – Kártérítési kereset – EUMSZ 268. cikk – Az uniós bíróság hatásköre – Elfogadhatóság – Megtámadható jogi aktusok – A jogvita szerződéses jellege – EUMSZ 272. és EUMSZ 274. cikk – Hatékony bírói jogvédelem – Az EUSZ 24. cikk (1) bekezdése második albekezdésének utolsó mondata – Az EUMSZ 275. cikk első bekezdése – Az egyenlő bánásmód elve – A Törvényszék indokolási kötelezettsége – A tények és bizonyítékok elferdítése – Védelemhez való jog – A megfelelő ügyintézés elve”

1. *Az Európai Unió ügynökségei – Az Európai Unió Műholdközpontja (Satcen) – Személyzeti szabályzat – Jogorvoslati eljárás – A Tanács azon lehetősége, hogy a Satcen és az alkalmazottai közötti jogviták elbírálása vonatkozásában kizárja mind a nemzeti bíróságok, mind pedig a Törvényszék hatáskörét – Hiány (EUSZ 2. cikk, és EUSZ 19. cikk, (1) bekezdés, első albekezdés; EUMSZ 263. cikk, ötödik bekezdés; 2009/747/KKBP tanácsi határozat, 28. cikk, (6) bekezdés, és X. melléklet, 1. pont)*

(lásd: 59., 62–65. pont)

2. *Megsemmisítés iránti kereset – Keresettel megtámadható aktusok – Fogalom – Harmadik személyekkel szemben kötelező joghatásokat kiváltó aktusok – Az Európai Unió Műholdközpontja által hozott, szerződéses alkalmazott felfüggesztését elrendelő, fegyelmi eljárás megindítását elrendelő és ezen alkalmazott hivatalvesztését kimondó határozatok – Bennfoglaltság (EUMSZ 263. és EUMSZ 270. cikk; 2009/747/KKBP és 2014/401/KKBP tanácsi határozatok)*

(lásd: 69–77. pont)

3. *Megsemmisítés iránti kereset – Valójában szerződéses jellegű jogvitára vonatkozó kereset – Szerződéses jogviszony keretében hozott aktus megsemmisítése – Az uniós bíróság*

EUMSZ 263. cikk szerinti hatáskörének hiánya – Elfogadhatatlanság – Kivétel – Az Európai Unió Műholdközpontja által hozott, valamely alkalmazottjának szerződését megszüntető határozatok – A fellebbezési tanács kizárólagos hatásköre – A hatékony bírósági felülvizsgálat nemzeti bíróság vagy az uniós bíróság általi biztosításának szükségessége (EUMSZ 263., EUMSZ 268., EUMSZ 272. és EUMSZ 274. cikk; 2009/747/KKBP tanácsi határozat, 28. cikk, (6) bekezdés)

(lásd: 78–86. pont)

4. *Közös kül- és biztonságpolitika – Az uniós bíróság hatásköre – Az Európai Unió Műholdközpontja által hozott, valamely alkalmazottja szerződésének megszüntetését eredményező aktusok – Bennfoglaltság (EUSZ 24. cikk, (1) bekezdés, második albekezdés; EUMSZ 275. cikk, első bekezdés; 2009/747/KKBP tanácsi határozat, 28. cikk, (6) bekezdés, és X. melléklet, 1. pont)*

(lásd: 92–95. pont)

5. *Tisztviselők – Elvek – Védelemhez való jog – Az érintettnek a számára sérelmet okozó aktus elfogadását megelőző meghallgatására vonatkozó kötelezettség – Terjedelem – Megsértés – Következmények (Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 41. cikk, (2) bekezdés; 2009/747/KKBP tanácsi határozat, IX. melléklet, 1. cikk, (1) bekezdés, és 2. cikk)*

(lásd: 117–121., 123. pont)

Összefoglalás

A 2020. június 25-én kihirdetett Satcen kontra KF ítéletben (C-14/19 P) a Bíróság fellebbezés alapján helybenhagyta a Törvényszék azon ítéletét,¹ amely egyrészt megsemmisítette az Európai Unió Műholdközpontja (Satcen)² igazgatójának két, KF szerződéses alkalmazott felfüggesztését elrendelő, illetve hivatalvesztését kimondó határozatát, valamint a Satcen fellebbezési tanácsának ugyanezen jogvitában hozott határozatát (a továbbiakban együtt: vitatott határozatok), másrészt pedig arra kötelezte a Satcent, hogy a KF-et ért nem vagyoni kár megtérítése címén fizessen 10 000 euró kártérítést.

A Satcen KF-et 2009. augusztus 1-jétől alkalmazta az igazgatási osztály vezetőjeként. Amikor ezen osztályon belül az emberi kapcsolatok vonatkozásában visszasságokat tártak fel, egy KF magatartásával kapcsolatos panaszt követően igazgatási vizsgálatot indítottak vele szemben. E vizsgálat végén a Satcen igazgatóhelyettese megállapította, hogy a KF-nek felrótt tények megerősítést nyertek, és lelki zaklatásnak minősülnek. Következésképpen a Satcen igazgatója úgy határozott, hogy fegyelmi eljárást indít KF-fel szemben, és felfüggeszti a tisztségéből. Ezen eljárás végén a Satcen igazgatója fegyelmi okból kimondta KF hivatalvesztését; a KF által e határozattal

¹ A Törvényszék 2018. október 25-i KF kontra Satcen ítélete (T-286/15, EU:T:2018:718).

² A Nyugat-európai Unió (NYEU) miniszteri tanácsa 1991. június 27-én elfogadta a műholdas adatok felhasználási központjának létrehozásáról szóló határozatot. 2000. november 10-én az Európai Unió Tanácsa úgy határozott, hogy európai uniós ügynökség formájában műholdközpontot hoz létre, amely magában foglalja a NYEU keretében felállított műholdközpont releváns elemeit. E műholdközpontot az Európai Unió Műholdközpontjának felállításáról szóló, 2001. július 20-i 2001/555/KKBP tanácsi együttes fellépéssel (HL 2001. L 200., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 18. fejezet, 1. kötet, 187. o.) hozták létre. Ezt követően a Tanács elfogadta a Satcenről és az Európai Unió Műholdközpontjának felállításáról szóló 2001/555 együttes fellépés hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. június 26-i 2014/401/KKBP határozatot (HL 2014. L 188., 73. o.), amely ettől kezdve a Satcenre alkalmazandó jogi keretet alkotja.

szemben a Satcen igazgatójához benyújtott igazgatási panaszt, valamint a Satcen fellebbezési tanácsához benyújtott fellebbezést elutasították, amely utóbbi testület által hozott, mindkét félre nézve kötelező határozatok ellen fellebbezésnek helye nincs.³

KF keresetet indított a Törvényszék előtt többek között a vitatott határozatok megsemmisítése, és a Satcen arra való kötelezése iránt, hogy fizesse meg KF elmaradt illetményét, valamint az őt ért nem vagyoni kár megtérítése címén 500 000 eurót. Keresetének alátámasztása érdekében többek között a megfelelő ügyintézés elvének, a pártatlanság elvének és a védelemhez való jog tiszteletben tartása elvének megsértésére alapított jogalapokra hivatkozott. Ezenkívül KF az EUMSZ 277. cikk alapján jogellenességi kifogást terjesztett elő a Satcen személyzeti szabályzata 28. cikkének (6) bekezdése vonatkozásában azzal az indokkal, hogy e rendelkezés a fellebbezési tanácsot teszi meg a Satcen igazgatója által hozott határozatok jogszerűségének vizsgálatára hatáskörrel rendelkező egyetlen fórumnak, és ezáltal e határozatokat bármiféle bírósági felülvizsgálat alól kivonja. Mivel a Törvényszék helyt adott a jogellenességi kifogásnak, és részben helyt adott a keresetnek, a Satcen fellebbezést nyújtott be a megtámadott ítélettel szemben. Fellebbezésének alátámasztása érdekében a Satcen négy, a Törvényszéknek az első fokon benyújtott kereset elbírálására vonatkozó hatáskörének hiányára, e kereset elfogadhatatlanságára, a tények elferdítésére, illetve a megfelelő ügyintézés elvének és a védelemhez való jog tiszteletben tartása elvének megsértésére alapított jogalapra hivatkozott.

Elsősorban a Törvényszéknek az első fokon benyújtott kereset elbírálására vonatkozó hatáskörének hiányára és a kereset elfogadhatatlanságára alapított jogalapokat vizsgálva a Bíróság először is kimondta, hogy az EUMSZ 263. cikk ötödik bekezdése nem teszi lehetővé, hogy az Unió valamely intézménye olyan különös feltételeket és részletes szabályokat állapítson meg, amelyek az uniós jog értelmezésével vagy alkalmazásával járó jogvitákat kivonják mind a tagállami bíróságok, mind az uniós bíróság hatásköréből. Márpedig ez a hatása annak a rendelkezésnek, amely a fellebbezés lehetősége nélkül kizárólagos hatáskört biztosít a fellebbezési tanácsnak a Satcen személyzeti szabályzatának alkalmazására és értelmezésére, amely szabályzatot egy, a Tanács által elfogadott határozat tartalmaz, és amely ennél fogva uniós jogi rendelkezéseket tartalmaz. Következésképpen e hatásköröknek az említett tanácsra történő kizárólagos átruházása ellentétes a Bíróság azon ítélkezési gyakorlatával,⁴ amely szerint az EUSZ 19. cikk a nemzeti bíróságokra és a Bíróságra ruházza azt a feladatot, hogy biztosítsák az uniós jog teljes körű alkalmazását.

Másodszor a Bíróság megállapította, hogy a vitatott határozatok teljesítik az ahhoz szükséges feltételeket, hogy az EUMSZ 263. cikk értelmében vett megtámadható jogi aktusoknak minősüljenek. E határozatok ugyanis véglegesen meghatározzák a Satcen álláspontját, és olyan kötelező joghatások kiváltására irányulnak, amelyek érintik KF érdekeit – aki e határozatok címzettje, és akinek e határozatok sérelmet okoznak – azáltal, hogy jelentősen módosítják a jogi helyzetét. Egyébiránt a Bíróság rámutatott arra, hogy a KF és a Satcen között fennálló munkaviszony, amelyre az EUMSZ 270. cikk nem alkalmazható, nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy a jogvitában a Satcen nem az EUMSZ 263. cikk első bekezdése értelmében vett harmadik személlyel áll szemben. E munkaviszony tehát nem zárja ki e rendelkezés hatálya alól.

³ Az Európai Unió Műholdközpontjának személyzeti szabályzatáról szóló, 2009. szeptember 14-i 2009/747/KKBP határozat (HL 2009. L 276., I. o.; a továbbiakban: a Satcen személyzeti szabályzata) 28. cikkének (6) bekezdése értelmében. E testület összetételét, működését és egyedi eljárásait a 2009/747 határozat X. melléklete határozza meg.

⁴ 2019. április 30-i 1/17. sz. vélemény, EU:C:2019:341, 111. pont; 2019. november 19-i A. K. és társai (A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége) ítélet, C-585/18, C-624/18 és C-625/18, EU:C:2019:982, 167. pont.

Harmadszor a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a bírósági rendszer koherenciájának megőrzése főszabály szerint megköveteli, hogy az uniós bíróság lemondjon az EUMSZ 263. cikkben ráruházott hatáskörök gyakorlásáról, amennyiben a felperes jogi helyzete olyan szerződéses jogviszonyok keretébe illeszkedik, amelyek az EUMSZ 272. vagy EUMSZ 274. cikkben előírt hatáskörökbe tartoznak. Olyan összefüggésben azonban, amelyben a Satcen által elfogadott határozatok ki vannak zárva a nemzeti bíróságok és az uniós bíróság által az EUMSZ 272. vagy EUMSZ 274. cikk alapján végzett bármilyen bírósági felülvizsgálat alól, az uniós bíróság ilyen lemondását nem indokolja a bírósági rendszer koherenciájának megőrzésére irányuló cél. E körülmények között a hatékony bírósági felülvizsgálat fennállásának biztosítása érdekében az uniós bíróság feladata az EUMSZ 263. cikkben ráruházott hatáskörök gyakorlása.

Negyedszer a Bíróság hangsúlyozta, hogy noha az, hogy a Satcen eredetileg a Nyugat-európai Unióhoz, egy nemzetközi kormányközi szervezethez tartozott, a múltban azzal járt, hogy a Satcen személyi állományának helyzetét nem lehetett az Európai Közösség alkalmazottai helyzetének megfeleltetni, a Lisszaboni Szerződés 2009. december 1-jei hatálybalépése óta ez már nem így van, mivel ezen időponttól kezdődően a Satcen és a személyi állománya közötti jogvitákat az Unió alkalmazottai és a munkáltatójuk közötti jogvitákhoz hasonló helyzet jellemzi. Ugyanígy a Szerződések közös kül- és biztonságpolitikára vonatkozó rendelkezéseivel kapcsolatban az uniós bíróság hatáskörétől való eltérés⁵ nem zárja ki az uniós bíróság azon hatáskörét, hogy megvizsgálja a vitatott határozatokhoz hasonló személyzeti igazgatási aktusok jogszerűségét.

Másodsorban, a megfelelő ügyintézés elvének és a védelemhez való jog tiszteletben tartása elvének megsértésére alapított jogalapot vizsgálva a Bíróság megállapította, hogy mind a meghallgatáshoz való jogot magában foglaló megfelelő ügyintézés elvéből, mind pedig a Satcen személyzeti szabályzatából⁶ kitűnik, hogy a Satcen igazgatóhelyettese, mielőtt a belső vizsgálat végén következtetéseket vont volna le, és mindenesetre a Satcen igazgatója, mielőtt KF-fel szemben fegyelmi eljárást indított volna, köteles volt KF meghallgatáshoz való jogát tiszteletben tartani. E célból utóbbiaknak közölniük kellett volna az érintettel az őt érintő tényeket, és észszerű határidőt kellett volna biztosítaniuk számára észrevételei megtételére. Legalább a felhasznált nyilatkozatok összefoglalóját közölni kell vele, amelyet a kihallgatott tanúk bizalmas adatkezeléséhez fűződő esetleges jogos érdekeit tiszteletben tartva kell elkészíteni.

⁵ Az EUSZ 24. cikk (1) bekezdése második albekezdésének utolsó mondata és az EUMSZ 275. cikk első bekezdése.

⁶ A Satcen személyzeti szabályzata IX. melléklete 1. cikkének (1) bekezdése és 2. cikke.